

REDAKTIONSLEDELSENS FORORD

Det er med stor glæde og stolthed, at vi kan byde velkommen til dette særnummer om dekolonialisering af Kvinder, Køn & Forskning. Temareaktionen præsenterer i deres indledning et stærkt og nødvendigt felt, som i disse år i stigende grad optager forskere, aktivister og offentlighed på tværs af discipliner og regioner. Deres arbejde har samlet et omfattende nummer, som vi er taknemmelige for.

Feminismen har gennem tiden haft et kompliceret forhold til kolonialismen. Mange feministiske teorier er blevet formet i et vestligt og hvidt centrum, som på forskellige måder var involveret i og lukkede på koloniale praksisser. Disse praksisser er ofte blevet ignoreret ligesom erfaringer fra koloniserede områder enten blev overset eller reduceret til stereotype billeder af den undertrykte, ikke-vestlige kvinde. Sådanne blinde vinkler er blevet kritiseret af postkolonial feminisme, hvor blandt andre Chandra Talpade Mohanty (1984) og Gayatri Chakravorty Spivak (1988) tidligt pegede på, hvordan vestlig feminisme har været med til at reproducere de koloniale hierarkier, den ønskede at udfordre. Den vestlige feminisme har med andre ord både udviklet emancipatoriske analyser og samtidig været viklet ind i de magtstrukturer, som kolonialismen skabte.

Det er netop i det feministisk-postkoloniale felt, at vi finder nogle af de mest skarpe analyser af kolonialismens virkemidler. María Lugones' arbejde (2010) viser, hvordan kolonialismen ikke blot organiserede økonomi, land og ressourcer, men også formede kønnet som kategori. Hendes begreb om den moderne, koloniale kønsorden tydeliggør, hvordan racialisering, heteropatriarkat og kapitalisme blev sammenflettet og skabte nye hierarkier, der satte sig dybt i kroppe, familier og sociale relationer.

Således virker kolonialismen virker ikke blot ved siden af, men også gennem køn og seksualitet. Det gælder på tværs af den danske kolonihistorie, hvor kontrol over kroppe, intimitet og slægtskab har været centrale mekanismer. I Kalaallit Nunaat (Grønland) er dette særligt tydeligt. Som temareaktionens indledning viser, synliggør de aktuelle afsløringer af spiralprogrammet, tvangsfjernelser og bortadaptioner af børn, hvordan kropslig autonomi, familieformer og reproduktion i årtier har været reguleret gennem racialiserede hierarkier. At dette først nu for alvor anerkendes i en dansk national sammenhæng, peger på hvor dybt koloniale logikker fortsat griber ind i både arktiske og danske nutider.

Kvinder, Køn & Forskning har tidligere beskæftiget sig med spørgsmål om kolonialisme. Allerede i 1996 udkom temanummeret Kolonialisme og postkolonialisme, og i 2000 fulgte temanummeret Orientalisme. Tidsskriftet har løbende publiceret forskning, der på forskellig vis berører kolonialisme, racialisering, hvidhed og imperialismen. Inge har dog systematisk centreret kolonialitet og dekolonisering som udgangspunkt, sådan som nærværende nummer gør.

I dag taler vi i stigende grad om dekolonisering snarere end postkolonialisme. Hvor postkolonialisme i højere grad fokuserede på diskurser, kultur som eftervirkninger af kolonialisme, retter dekolonisering sig mere mod de vidensformer, institutioner og materielle strukturer, som vedvarende opretholder kolonialitet. Fokus er på, hvilke stemmer der bliver hørt, hvem der har epistemisk autoritet, og hvordan forskning, arkiver og universiteter fortsat privilegerer bestemte perspektiver. Dekolonisering er derfor også et spørgsmål om vidensproduktion, om epistemologisk ulighed og om vores fælles ansvar for at afkolonialisere de strukturer, der former feltet.

Vi er særligt glade for at kunne præsentere et nummer af dette omfang. Et så fyldigt nummer viser, hvor levende, differentieret og analytisk stærk dekolonial kønsforskning er i den danske, nordiske, nordatlantiske og arktiske kontekst. Bidragene spænder fra historiske analyser til kunstneriske interventioner og

essays, og de udfolder dekolonisering som både teori, metode og praksis. Det er en mangfoldighed, der betyder noget.

Nummeret udkommer på et politisk og historisk betydningsfuldt tidspunkt. Spiralsagen og tvangsadoptionen af grønlandske børn har rejst nye spørgsmål og svar om dansk kolonialisme. Den danske praksis med de såkaldte forældrekompetenceundersøgelser fortsat fjerner grønlandske børn fra deres familier, og debatten om dokumentaren Grønlands hvide guld såvel som Trumps ønske om at "købe Grønland" viser, hvordan koloniale logikker fortsat organiserer relationen mellem Danmark og Kalaallit Nunaat. Alt dette minder os om, at kolonialisme ikke tilhører fortiden. Den former den politiske samtale, vores institutioner og de måder, vi tænker køn, krop, viden og land på.

Samtidig fortsætter kolonialismen også internationalt. Måske mest tydeligt i den voldelige kolonisering af Palæstina, der fortsætter på trods af våbenhvilen og muliggøres af vestlige stater. I dette nummer bringer vi derfor også statementet: End Academic Complicity Now! som er skrevet af kollektivet Feminists Against Genocide. Selvom teksten således ikke er del af det samlede temanummer, har redaktionen valgt at bringe kollektivets tekst, fordi den formulerer spørgsmål om akademisk ansvar, feministisk solidaritet og medskyldighed, som i stigende grad presser sig på i både globale og lokale sammenhænge. Det peger på universiteters historiske og nutidige indlejring i koloniale og imperialistiske magtstrukturer og problematiserer, hvordan akademiske institutioner er impliceret i den fortsatte vold mod palæstinensere. Teksten udfordrer os som forskningsfællesskab på, hvordan kønsforskningen forstår sin egen rolle i en verden præget af ulighed, og den opfordrer til handling snarere end neutralitet. Når vi bringer statementet, er det i mindre grad for at definere en fælles position, og i højere grad for at skabe rum for samtale om, hvad feministisk og akademisk ansvar kan og bør indebære i vores samtid.

Dette særnummer kendetegnes ved sin aktualitet og

af den store bredde og dybde i de artikler, analyser og kunstneriske bidrag, der tilsammen undersøger dekolonialisering som et vigtigt kønsforskningsfelt. Tak til temareaktionen for deres store arbejde og bidrag, og til forfatterne for deres generøsitet, viden og engagement.

God læselyst.

På redaktionens vegne,

Michael Nebeling Petersen, Camilla Bruun Eriksen
& Mons Bissenbakker

Lugones, María (2010). Toward a Decolonial Feminism. *Hypatia*, 25(4), 742–759. <https://www.jstor.org/stable/40928654>

Mohanty, Chandra Talpade (1984). Under Western Eyes: Feminist Scholarship and Colonial Discourses. *Boundary 2* (12/13), 333–358. <https://doi.org/10.2307/302821>

Spivak, Gayatri Chakravorty (1988). Can the Subaltern Speak? I Cary Nelson & Lawrence Grossberg (eds.), *Marxism and the Interpretation of Culture*. University of Illinois Press.